

FUNDACJA ELŻBIETY ZAWACKIEJ
ul. Poleska Armii Krajowej
15, 00-410 Warszawa
tel. 0048 56 95 22 186
www.zawacka.pl
REGON 870502736
KRS 000041692
NIP 0000000050

adresy:

ul. Stankiewicza
Toruń, ul. Jeleńca

adresy:

ul. Stankiewicza
ul. Jeleńca
M-100 Toruń

Toruń
AK ODR
ROCAF

++ Stankiewicz Sylwan
ps. „Kozmierzczak”
„Butler”, „Mogi Tor”
M-106/7 15 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Stankiewicz, Sylwan.....

T:VI-106/715 Pom.....

Tomni AK ODR.....

I./1. Relacja k. 1 s. 1-2

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 16 s. 1-16

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora k. 3 s. 1-3

II. Materiały uzupełniające relację k. 5 s. 1-7

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

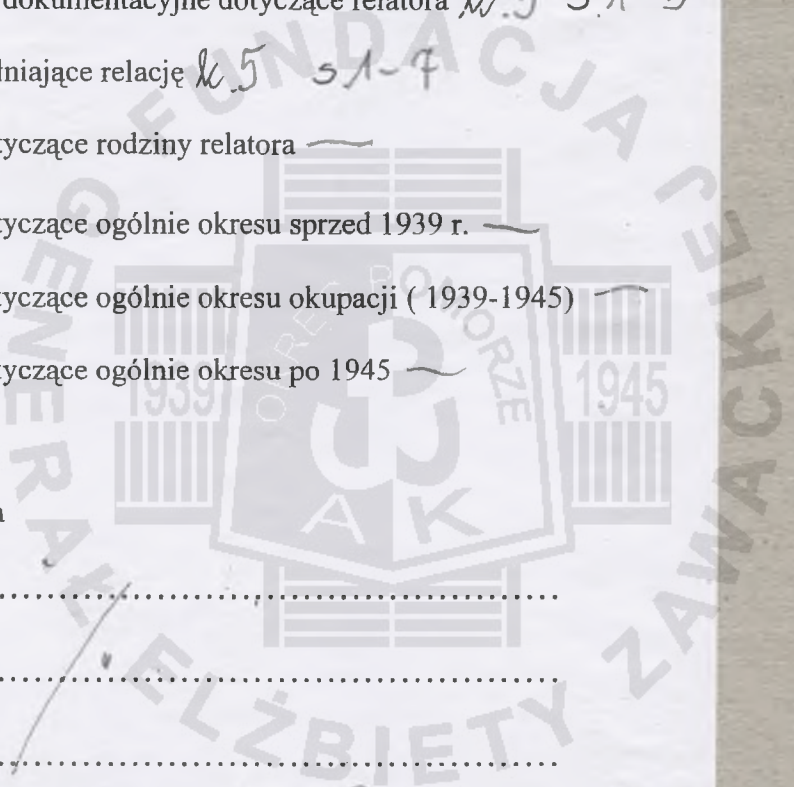
III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 38

VI. Fotografie *dsiat ikonografii*

1/1. Delacja - Staniewicz Sylwan

1. Zestawienie danych biograficznych
sprowadzone przez Sędzię Staniewicz
(syne), mpis z 10.04.1989, oryg. 2

Arch. G. Zawackiej

K. 1 5.1-2

1/1/1

- Urodzony dnia 3.II 1895 r. w Skórnikach pow. Radom.
- Rodzice: Konstanty i Konstancja z Brzostków Stankiewiczowie.
- W 1915 roku ukończył VII klasową Szkołę Techniczną w Żyrardowie, Wydział Mechaniczny.
- W 1916 roku, jako podchorąży wojsk rosyjskich, zawarł w Kałudze ślub z Zofią Butlerówną
- W okresie 1917-1919 r. pracuje w instytucjach wojskowych rosyjskich oraz należy wraz z żoną do Polskiej Organizacji Wojskowej na terenie Białorusi, gdzie bierze czynny udział w przeprowadzanych akcjach dywersyjnych /bliższych dat i szczegółów brak/.
- W 1919 roku przedostaje się wraz z żoną na teren Państwa Polskiego i wstępuje do regularnej Armii Polskiej.
- W okresie 1919-1921 r. jest zatrudniony w Centralnych Zakładach Wojsk Łączności w Warszawie.
- W roku 1921 zostaje zdemobilizowany, przechodzi do rezerwy w stopniu porucznika, podejmuje różne doraźne prace zarobkowe.
- W roku 1923 przenosi się wraz z rodziną do Torunia, gdzie rozpoczyna pracę w miejskim przedsiębiorstwie "Elektrownia, Gazownia, Tramwaje"; pracuje tam do połowy 1926r.
- W okresie 1926-1929 r. podejmuje różne prace techniczne w instytucjach wojskowych, m.in. w "Warsztatach Amunicyjnych nr 3." w Toruniu.
- W okresie 1929-1939 r. pracuje jako likwidator budowlany w "Pomorskim Stowarzyszeniu Ubezpieczeń" przekształconym w 1931 r. w "Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych w Poznaniu - Oddział w Toruniu"
- W okresie 1.IX 1939-
-31.I 1945 r. - zostaje powołany do wojska, bierze udział w kampanii wrześniowej, zostaje ranny w bitwie pod Kutnem. Po opuszczeniu szpitala wraca do Torunia, pozostaje Polakiem, zostaje skierowany do pracy w niemieckich firmach budowlanych; należy równocześnie do Z.W.Z. skąd oddelegowany zostaje do AK.
- W okresie 1.II -
-25.XI 1945 r. organizuje Milicję Obywatelską na terenie m. Torunia, następnie pełni funkcję kierownika Wydz. Wojskowego w M.R.N. w Toruniu.
- W okresie 25.XI 1945 -
25.XI 1950 - zostaje aresztowany, skazany wyrokiem sądowym za przynależność do AK na 10 lat więzienia; karę zmniejszoną do lat 5 przez amnestię odbywa w więzieniu we Wronkach.
- W okresie 1951-1961 pracuje w charakterze magazyniera w Spółdzielni P.L.i Art. "Rzut", a po jej rozbranzowieniu, w Spółdz. "1Maj" we Włocławku, Oddz. w Toruniu.
- W okresie 1961-1969 - emerytura; zmarł dnia 8.VI 1969 r.

Dane uzupełniające:

- W okresie 1940-I 1945, w bliżej nieznanym czasie przechodzi z podziemnej służby administracyjnej do pracy w AK, gdzie do września 1944 r. pełni funkcję komendanta dzielnicy Toruń-Mokre, a od września 1944 do chwili wyzwolenia, funkcję komendanta garnizonu Toruń
Pseudonimy: "Mogila", "Butler".

3/1/2

Za działalność do 1919 r. /okres POW/ został odznaczony dwukrotnym Krzyżem Walecznych oraz Krzyżem Niepodległości z Mieczami.

Za działalność w okresie okupacji został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami oraz Krzyżem Armii Kryjowej.

Wniosku o rehabilitację do Władz PRL nie składał uważając, że nie ma się z czego rehabilitować.

W związku też z powyższym do żadnej organizacji kombatanckiej nie należał.

Powyższe zestawienie danych biograficznych sporządził na podstawie posiadanych notatek i dokumentów - syn wyżej wymienionego -
Lech Stankiewicz

Toruń, dnia 10.VII 1989 r.

1/2. Dokumenty - Stankiewicz Sylwan

1. Zaświadczenie z 3 lipca 1918 dające prawo noszenia emblematu 1-go Polskiego Korpusu, kserokop. oryg. k. 1 s. 1
2. Zaświadczenie Komisji Kwalifikacyjnej Pol. Org. Wojskowej przy Wojskowym Biurze Historycznym z 18.10.1938, oryg. k. 1 s. 2
3. Zaświadczenie o odsłuszeniu Krysem Niepodległości z Miesami z dn. 3.11.1933, oryg. k. 1 s. 3
4. Kserokop. m/w zaświadczaniu k. 1 s. 4
5. Kserokop. rewizji medycznej od wyroku MSK w Bydgoszy z 22.06.1946 wystosowane przez prokuratora generalnego do Sądu Najwyższego 22.10.1990, kserokop. napisu oryg. k. 12 s. 5-16

1-szy POLSKI KORPUS.

Pułku inżynierskiego 1-go Korpusu Polskiego
Podporucznik Stankiewicz

ma prawo noszenia ustalonego rozkazem do Korpusu № 267 z dnia 12-go Czerwca 1918 roku znaku za № *250*, jako należący do składu Korpusu przed dniem 11-go Marca 1918 roku i uczestniczący w walkach za Niepodległość Polski i Wolność Polskiego Narodu.

T. Bobrujsk dnia *1 Lipca* 1918 r.

Wielkość naturalna.

Dowódca Korpusu
Generał-Porucznik

J. Sowiński

Szef Sztabu
Pułkownik

[Signature]

Dyżurny oficer Wyższy
Podporucznik

Michalski

Krzyż stalowy oksydowany.
orzeł tarcza i miecze srebrne

KOMISJA KWALIFIKACYJNA P. O. W.
przy WOJSKOWYM BIURZE HIST.
Nr. 275-65/XI 11406
Warszawa, dn. 18.X.1938 r.

12/2
Komisja Kwalifikacyjna P. O. W.
wydaje zaświadczenia raz tylko jeden.
Oryginał zachować i przysługiwać się
interesującym osobom

Z A Ś W I A D C Z E N I E

Komisji kwalifikacyjnej Polskiej Organizacji Wojsk. przy Wojskowym Biurze Historycznym.

Niniejszym zaświadcza się, że b. ob. S T A N K I E W I C Z S Y L W A N
pseudonim Kazimierzczak urodzony dn. 3 lutego 1895 r.
syn Konstantego i Konstancji zamieszkały w Toruniu
był czynnym członkiem Polskiej Organizacji Wojskowej w Mińsku Litewskim
od dnia 23 maja 1918 r. do dnia 1 lipca 1919 r.-

Podpisy:

Pieczęć:

Przewodniczący Komisji Kwalifikacyjnej

Rakowski Bronisław plk. dypl.

Właścicielstwo podpisu plk. dypl. Rakowskiego Br.
stwierdzam

Warszawa, dn. 18.X.1938 r.

JAN GOJOLEWSKI Hm.

JS.

**PRZEWODNICZĄCY KOMITETU
KRZYŻA I MEDALU
NIEPODLEGŁOŚCI
CZYNI WIADOMEM, ŻE ZARZĄDZENIEM
PANA PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Z DNIA 9. XI. 1933 ROKU**

SYLWAN STANKIEWICZ

**ZOSTAŁ ODZNACZONY
KRZYŻEM NIEPODLEGŁOŚCI
Z MIECZAMI**

**ZA PRACĘ W DZIELE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI**

**PRZEWODNICZĄCY KOMITETU
KRZYŻA I MEDALU NIEPODLEGŁOŚCI**

yp, 6 of.
SEKRETARZ GENERALNY KOMITETU

W. / [signature]

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI
PROKURATOR GENERALNY

L.dz. - A/91 / Touj

1/2/5

Nr DSU RN 183/89

Warszawa, 1990-10-14

SĄD NAJWYŻSZY
IZBA KARNA
Warszawa

REWIZJA NADZWYCZAJNA

od wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 22.VI. 1946 r., R 176/46 i częściowo zmieniającego ten wyrok postanowienia Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 6.IX.1946 r., R 2414/46 oraz od prawomocnego wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 18.II.1947 r., R 617/46 w sprawie przeciwko Sylwanowi Stankiewiczowi, Janowi Strumpfowi, Kazimierzowi Kozianowskiemu, Adamowi Wojtczakowi, Zbigniewowi Wojtczakowi, Zofiii Billewicz, Mieczysławowi Bagińskiemu, Piotrowi Jaźwieckiemu, Janowi Daszkiewiczowi, Stefanowi Wardenśkiemu, Ignacemu Joachimiakowi, Stanisławowi Kosiorowi, Bolesławowi Rumińskiemu, Józefowi Gadomskiemu, Ludwиковi Polniaszkowi, Tadeuszowi Zalewskiemu i Zbigniewowi Stankiewiczowi oskarżonym o przestępstwa z art. 1 dekretu PKWN z dnia 30.X.1944 r. o ochronie Państwa /Dz.U. Nr 10 poz.50/, art. 11 w/w dekretu oraz z art. 95 i 159 § 1 i 2 KKWP.

1/12/6

Na podstawie art. 462-464 i 468 kpk

z a s k a r ż a m

powyższe orzeczenia w całości na korzyść wszystkich oskarżonych

Powołując się na przepisy art. 376 § 1 i 2, 387 pkt 1 i 386 § 2 kpk

z a r z u c a m

1. obrazę art. 1 i 11 dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 30.X.1944 r. o ochronie Państwa /Dz. U. Nr 10 poz.50/ przez niesłuszne przyjęcie, że wyżej wskazani oskarżeni dopuścili się przestępstwa założenia lub uczestniczenia w związku mającym na celu obalenie demokratycznego ustroju Państwa Polskiego bądź udzielanie do tego pomocy albo zaniechania zawiadomienia o tym organów powołanych do ścigania, podczas gdy w rzeczywistości faktyczna działalność oskarżonych polegała wyłącznie na ustnym i pisemnym prezentowaniu i kolportowaniu swoich ocen krytycznych w stosunku do ówczesnego ustroju i władz politycznych w kraju oraz jego sojuszków z innymi państwami a takie działania nie podlegało obowiązkowi doniesienia o nim władzy

2. obrazę art. 7 KKWP przez niesłuszne uznanie że czyn Zbigniewa Stankiewicza zakwalifikowany jako przestępstwo z art. 159 KKWP zawiera w sobie znaczne społeczne niebezpieczeństwo i wynika z niego znaczna szkoda, podczas gdy udzielenie informacji o stosunkach panujących w Urzędzie Bezpieczeństwa w Aleksandrowie Kujawskim bez jakichkolwiek tego negatywnych skutków przy jednoczesnym braku u oskarżonego, złej woli co do sposobu wykorzystania tej informacji powinny skutkować przyjęcie, iż czyn ten stanowi przypadek mniejszej wagi, o którym mowa w tym przepisie

1/2/7

i w n o s z ę

o zmianę zaskarżonych orzeczeń przez

1/ upiewnnienie Sylwana Stankiewicza, Jana Strumpfa, Kazimierza Kozianowskiego, Adama Wojtczaka, Zbigniewa Wojtczaka, Zofii Billewicz, Mieczysława Bagińskiego, Jana Daszkiewicza, Stefana Wardeńskiego, Stanisława Kosióra, Tadeusza Zalewskiego i Zbigniewa Stankiewicza od zarzuconych im przestępstw z art. 1 dekretu PKWN z dnia 30.X.1944 r. o ochronie Państwa /Dz.U. Nr 10 poz.50/, a Piotra Jaźwieckiego, Ignacego Joachimiaka, Bolesława Rumińskiego, Józefa Gadomskiego i Ludwika Polniaszka od zarzuconych im przestępstw z art. 11 w/w dekretu PKWN z dnia 30.X.1944 r.

2/ o uchylenie wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 18.II.1947 r., R 617/46 w części dotyczącej przestępstwa z art. 159 § 1 i 2 KKWP i umorzenie postępowania karnego przeciwko Zbigniewowi Stankiewiczowi o ten czyn na podstawie art. 11 pkt 2 kpk w zw. z art. 26 § 1 kk i art. 2 § 1 kk.

U z a s a d n i e n i e

I. Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 22.VI. 1946 r., R 175/46 uznał oskarżonych

- 1/ Sylwana Stankiewicza
- 2/ Jana Strumpfa
- 3/ Kazimierza Kozianowskiego
- 4/ Adama Wojtczaka
- 5/ Zbigniewa Wojtczaka
- 6/ Mieczysława Bagińskiego
- 7/ Jana Daszkiewicza
- 8/ Stefana Wardeńskiego
- 9/ Ignacego Joachimiaka
- 10/ Stanisława Kosióra

3/12/8

- 11/ Ludwika Polniaszka
- 12/ Tadeusza Zalewskiego
- 13/ Zofię Billewicz
- 14/ Bolesława Rumińskiego
- 15/ Zbigniewa Stankiewicza

za winnych przestępstwa z art. 1 dekretu PKWN z dnia 30.X.1944 i /Dz.U. Nr 10 poz.50/ polegającego na tym, że po oswobodzeniu Torunia i Aleksandrowa Kujawskiego tj. od kwietnia i maja 1945 r. aż do chwili ich zatrzymania brali udział w nielegalnej organizacji AK tj. w związku mającym na celu obalenie demokratycznego ustroju Państwa Polskiego, gdyż S. Stankiewicz pełnił funkcję komendanta garnizonu AK Toruń i zajmował się wydawaniem drukowanej na powielaczu nielegalnej gazetki "Głos Prawdy" oraz kolportowaniem jej między członkami AK tego garnizonu a nadto dostarczał ją do Lipna i Aleksandrowa Kujawskiego, przy czym gazetka ta zawierała artykuły antypaństwowe i występujące przeciwko sojuszowi Polski z ZSRR oraz sporządził w dniu 19.X. 1945 r. listy awansowe dla podległych mu członków;

J. Strumpf ponownie nawiązał kontakt ze swoimi przełożonymi z AK otrzymując od nich w czerwcu i wrześniu egzemplarze nielegalnej gazetki "Głos Prawdy";

K. Kozianowski ponownie nawiązał kontakt ze swymi przełożonymi z AK i otrzymał od S. Stankiewicza w czerwcu lub lipcu 1945 r. w sumie pięć egzemplarzy nielegalnej gazetki "Głos Prawdy", z których dwa wręczył swoim podkomendnym Daszkiewiczowi i Żebrowskiemu a następnie polecił mu sporządzenie list awansowych członków, które wręczył z kolei Stankiewiczowi;

A. Wojtczak przyjął w lipcu 1945 r. na przechowanie powielacz i zezwolił na drukowanie na nim nielegalnej bibuły;

Z. Wojtczak w sierpniu 1945 r. brał udział w powielaniu 4 nakładców "Głosu Prawdy" i przetrzymywał w domu swoich rodziców powielacz;

M. Bagiński objął stanowisko redaktora nielegalnej gazetki "Głos Prawdy", redagując łącznie pięć jej numerów, z których

1/2/9

cztery zostały rozkolportowane zaś ostatni numer zredagowany został we wrześniu 1945 r. a wszystkie zawierały artykuły antypaństwowe i nawołujące do zerwania sojuszu ze Związkiem Radzieckim;

J. Daszkiewicz w lipcu lub sierpniu 1945 r. otrzymał od swojego przełożonego Kozianowskiego dwa egzemplarze nielegalnej gazetki "Głos Prawdy" oraz na jego polecenie sporządził i dostarczył mu we wrześniu lub październiku 1945 r. listy personalno-awansowe podległych mu członków;

S. Wardeński "ponownie przystąpił do organizacji AK przez uściśnienie dłoni Stankiewicza podkreślając fakt, że obowiązuje go przysięga złożona na wierność AK z czasów okupacji", pełnił funkcję blokowego na przedmieściu Jakubskim w Toruniu oraz otrzymał w sierpniu lub wrześniu 1945 r. nielegalną gazetkę "Głos Prawdy";

J. Joachimiak otrzymał w czerwcu dwa egzemplarze "Głosu Prawdy" które podał innym i sporządził na polecenie listę podległych mu członków AK;

S. Kosior we wrześniu 1945 r. otrzymał i brał udział w powielaniu gazetki "Głos Prawdy" a nadto przechowywał 7 matryc zawierających treść nakładu "Głosu Prawdy";

Z. Polniaczek podkreślił swoją przynależność do AK w rozmowie z jej członkiem Dowelskim, któremu podał rękę i oświadczył, że nadal należy do AK i mimo, że pełnił jednocześnie funkcję zastępcy komendanta MO w Toruniu nie ujawnił przełożonej władzy o istnieniu na terenie Torunia nielegalnej organizacji AK;

T. Zalewski nie zerwał łączności z AK pełniąc w niej nadal funkcję komendanta na miasto Aleksandrów Kujawski i polecając podwładnym sporządzenie wywiadu co do nastrojów społecznych, stanów osobowych UB i MO i stanu ich broni oraz sporządzając na jej podstawie raport 6.VIII.1945 r. który przekazał swoim władzom, a nadto otrzymał i przekazał dalej 3 egzemplarzy nielegalnej gazetki oraz otrzymał 1.000 zł na przejazdy służbowe;

Z. Billewicz złożyła potwierdzenie przysięgi na wierność AK nieustalonej kobiecie a następnie od sierpnia do października

1/2/10

przepisywała matryce do nielegalnej gazetki "Głos Prawdy"
B. Rumiński od lipca do października 1945 r. udzielił pomocy
nielegalnej organizacji AK tj. związkowi mającemu na celu oba-
lenie demokratycznego ustroju Państwa Polskiego w ten sposób,
że jako milicjant mając wiarygodne wiadomości o istnieniu nie-
legalnej organizacji AK nie doniósł o tym władzy;
i Z. Stankiewicz od 20 października do 1 listopada 1945 r.
udzielił pomocy nielegalnej organizacji AK tj. związkowi ma-
jącemu na celu obalenie demokratycznego ustroju Państwa Pol-
skiego w ten sposób, że jako funkcjonariusz PUBP w Aleksandro-
wie Kujawskim mając wiarygodne wiadomości o istnieniu nielegal-
nej organizacji AK nie doniósł o tym władzy

- przy czym wszyscy zostali zatrzymani w październiku
i listopadzie 1945 r., co przerwało ich działalność przestęp-
czą

i za to skazał m. in. na kary więzienia:

S. Stankiewicza i T. Zalewskiego na 10 lat,
M. Bagińskiego na 7 lat,
J. Joachimiaka i S. Kosiora na 6 lat,
Z. Wojtczaka na 5 lat,
J. Strumpfa i K. Kozianowskiego na 4 lata,
A. Wojtczaka, J. Daszkiewicza, S. Wardęńskiego i L. Polmaszka
na 3 lata,
Z. Billewicz, B. Rumińskiego i Z. Stankiewicza na 2 lata.

Wyrokiem tym Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy uznał
także Zbigniewa Stankiewicza za winnego przestępstwa z art.
159 § 1 i 2 KKWP polegającego na tym, że w maju 1945 r. jako
funkcjonariusz PUBP w Aleksandrowie Kujawskim, a więc jako
żołnierz, rozpowszechnił wiadomości stanowiące tajemnicę wojsko-
wą dopuszczając się tego w czasie wojny i z przestępstwa tego
wynikła znaczna szkoda

- i za to skazał go na karę m. in. 5 lat więzienia,
przy czym orzekł jednocześnie w stosunku do tego oskarżonego
łączną karę 5 lat więzienia.

Powyższym wyrokiem Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy
uznał nadto oskarżonych
16/ Piotra Jaźwieckiego
17/ Józefa Gadomskiego
za winnych przestępstwa z art. 11 dekretu PKWN z dnia 30.X.
1944 r. /Dz.U. Nr 10 poz.50/ polegającego na tym, że w lutym
i maju 1945 r. mając wiarygodną wiadomość o istnieniu nieje-
galnej organizacji AK tj. związku mającego na celu obalenie
demokratycznego ustroju Państwa Polskiego nie doniósł o tym
w porę władzy i w następstwie tego na podstawie art. 3 § 1
dekretu o amnestii z dnia 2.VIII.1945 r.
"puścił w niepamięć" popełnione przez nich przestępstwa
/k.618-627/.

W wyniku wniesionych od powyższego wyroku rewizji Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie postanowieniem z dnia 6.IX.1946 r. R 2414/46 zmienił wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 25.VI.1946 r., R 175/46 przez p_oprawienie błędnej kwalifikacji czynów w stosunku do Ignacego Joachimiaka, Bolesława Rumińskiego i Ludwika Polniaszka z art. 1 na art. 11 dekretu o ochronie Państwa z dnia 30.X.1944 r. /Dz.U. Nr 10 poz. 50/, a w odniesieniu do Zbigniewa Stankiewicza wyrok uchylił i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy /k.627/.

W związku z tym po ponownym rozpoznaniu sprawy w powyższym zakresie Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prawomocnym wyrokiem z dnia 18.II.1947 r., R 617/46 uznał Zbigniewa Stankiewicza za winnego

1. przestępstwa z art. 159 § 1 i 2 KKWP /j/w/ i za to skazał go na karę 5 lat więzienia, którą darował na zasadzie art. 5 § 1 pkt 1 lit. a dekretu o amnestii z dnia 2.VIII.1945 r. /Dz.U. Nr 23 poz.172/
2. przestępstwa z art. 11 dekretu o ochronie Państwa z dnia 30.X.1944 r. /Dz.U.Nr 10 poz.50 /j/w/ i za to skazał go m. in. na karę 6 lat więzienia /k.793/.

1/2/12

Wymienione wyżej orzeczenia są niesłuszne, zapadły bowiem w następstwie obrady powołanych w zarzucie niniejszej rewizji nadzwyczajnej przepisów prawa karnego materialnego.

1. Jeśli chodzi o przypisane oskarżonym przestępstwa z art. 1 i 11 dekretu PKWN z dnia 30.X.1944 r. o ochronie Państwa /Dz.U. Nr 10 poz. 50/ to podnieść należy, że Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy nie wykazał, ani żaden zebrany w aktach sprawy dowód na to nie wskazuje, aby oskarżeni wyczerpali swoim działaniem znamiona przestępstw opisanych w tych przepisach.

Art. 1 cytowanego dekretu wymaga bowiem aby sprawca założył lub co najmniej brał udział w związku mającym na celu obalenie demokratycznego ustroju Państwa Polskiego lub związkowi o takich celach udzielał pomocy. Zawarte w powyższym przepisie wymogi ustawowe nie zostały spełnione przez oskarżonych, którzy uważając się za członków Armii Krajowej faktycznie nie realizowali żadnych celów tej organizacji.

Z pisemnych motywów wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 22.VI.1946 r., R 175/46 zaaprobowanych w całości w tym zakresie przez Najwyższy Sąd Wojskowy w postanowieniu z dnia 6.IX.1946 r., R 2414/46 wynika, że oskarżeni Sylwan Stankiewicz, Jan Strumpf, Kazimierz Kozianowski, Adam Wojtczak, Zbigniew Wojtczak, Zofia Billewicz, Mieczysław Bagiński, Jan Daszkiewicz, Stefan Wardeński, Ignacy Joachimiak, Stanisław Kosior, Tadeusz Zalewski i Zbigniew Stankiewicz, zajmowali się po wyzwoleniu Torunia i Aleksandrowa Kujawskiego tj. od miesiąca kwietnia i maja 1945 r. do 1 listopada 1945 r. działalnością ideologiczno-wychowawczą polegającą na czytaniu i kolportowaniu artykułów, które zamieszczali w gazetce "Głos Prawdy". Gazetkę tę redagowali przechowując i używając matryc i powielacza. W gazetce "Głos Prawdy" zawarte były artykuły o treści krytycznej w stosunku do ustroju i polityki ówczesnych władz w kraju a w tym w stosunku do polityki zagranicznej tych władz, bazującej jedynie na sojuszu ze Związkiem Radzieckim. Poza takim działaniem oskarżeni ci sporządzali

T/12/13

i przekazywali innym osobom " listy awansowe podległych im członków".

Tego rodzaju działalność w żadnym razie nie może być utożsamiana z przynależnością do związku mającego na celu obalenie demokratycznego ustroju Państwa Polskiego, o którym mowa we wspomnianym art. 1 dekretu z dnia 30.X.1944 r. o ochronie Państwa.

Opisane wyżej działanie oskarżonych bowiem miało charakter zbliżony do działania partii politycznej, pozbawionej jakichkolwiek cech organizacji wojskowej.

Brak jest więc podstaw do uznania, że tego rodzaju organizacja traktowana być może jako nielegalna w świetle art. 1 dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 24. VIII.1944 r. o rozwiązaniu tajnych organizacji wojskowych na terenach wyzwolonych /Dz.U. Nr 3 poz.12 z 1944 r./, bowiem organizacja, do której należeli oskarżeni takiego charakteru nie miała.

Biorąc pod uwagę ustalenia faktyczne Wojskowego Sądu Rejonowego zobrazowane w pisemnych motywach jego wyroku z dnia 22.VI.1946 r., R 175/46 brak także dostatecznych podstaw do utożsamiania takiej Organizacji, nie mającej ani statutu, ani też żadnego programu działania a sprowadzającej się do kolportowania gazetki "Głos Prawdy" przez doraźnie spotykających się kolegów z byłej organizacji Armii Krajowej - z nielegalnym związkiem którego istnienie i działalność miały ^{być} pozostać tajemnicą wobec władzy państwowej, co stanowiłoby przestępstwo przewidziane w art. 165 d. kk lub art. 36 dekretu o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa Polskiego z dnia 13.VI. 1946 r. /Dz.U. Nr 30 poz.192 z późn. zm./.

Wydaje się zresztą, że podstawą przypisania oskarżonym przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy przestępstwa z art. 1 dekretu z dnia 30.X.1944 r. o ochronie Państwa było wyrażenie

1/2/14

błędnego stanowiska,

1/ że Armia Krajowa stanowiła "związek mający na celu obalenie demokratycznego ustroju Państwa Polskiego"

2/ że oskarżeni brali w niej udział.

Dostępne zaś źródła wiedzy historycznej o Armii Krajowej takiemu stanowisku stanowczo zaprzeczają. Do programu działania bowiem Armii Krajowej należało prowadzenie tzw. walki bieżącej z okupantem a w następnej kolejności przygotowanie powszechnego powstania w momencie klęski militarnej III Rzeszy na froncie wschodnim.

Program ten więc ukierunkowany był na działania realizowane przed reaktywowaniem państwowości polskiej.

Jeśli oskarżeni podjęli działania po wyzwoleniu Torunia i Aleksandrowa Kujawskiego, i to wyłącznie typu oświatowo-wychowawczego prezentując swoją krytyczną i - jak się potem okazało z punktu widzenia interesów Narodu Polskiego słuszną i patriotyczną postawę wobec ówczesnej władzy i jej polityki zagranicznej, to - nawet jeśli uznawali się za kontynuatorów AK, do której wcześniej należeli - nie realizowali oni żadnego programu, dla którego Armia Krajowa została stworzona mocą decyzji z dnia 14.II.1942 r. a rozwiązana zresztą dopiero w dniu 19.I.1945 r.

Należy wreszcie podkreślić, że organizowanie się oskarżonych dla wyrażania własnych poglądów w gazetce "Głos Prawdy" zdeterminowane było ówczesną faktyczną sytuacją polityczną, w której podejmowano wszystkie środki zmierzające do likwidacji jakiegokolwiek działalności opozycyjnej mimo braku podstaw do stosowania przepisów dotyczących nielegalnych związków czy organizacji do istniejących i działających partii politycznych niezależnie od charakteru ich politycznej działalności.

Powyższe okoliczności uzasadniają zarzut obrazy art. 1 dekretu o ochronie Państwa z dnia 30.X.1944 r. /Dz.U. nr 10 poz.50/ i wniosek o uniewinnienie oskarżonych od przypisanego im tym przepisem przestępstwa.

1/2/15

2. Skrgo - jak wyżej podniesiono - nie można mówić o popełnieniu przez wymienionych w pkt 1-szym oskarżonych przestępstwa z art. 1 w/w dekretu ani też żadnego innego przestępstwa - to także nie ma podstaw do uznania, że istniał po stronie oskarżonych Piotra Jaźwieckiego, Ignacego Joachimiaka, Bolesława Rumińskiego i Ludwika Polniaszka obowiązek zgłoszenia w porę o tym przestępstwie władzy, o czym mowa w art. 11 cytowanego dekretu, co powinno skutkować również uniewinnienie tych oskarżonych od przypisanego im tym przepisem przestępstwa.

3. W odniesieniu do Zbigniewa Stankiewicza wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 22.VI.1946 r., K 175/46 skazujący go za przestępstwa z art. 1 dekretu o ochronie Państwa oraz z art. 159 § 1 i 2 d. KKWP został wprawdzie uchylony, to jednak w następstwie ponownego rozpoznania przez w/w Sąd w innym składzie zapadł kolejny wyrok - o podobnej treści do poprzedniego - z dnia 18.II.1947 r., R 617/46. Wyrażony w tym wyroku pogląd Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy co do przestępstwa z art. 11 dekretu z 30.X.1944 r. o ochronie Państwa jest zbliżony do wcześniej wyrażonego w wyroku z dnia 22.VI.1946 r., R 175/46 opisu czynu zakwalifikowanego jako przestępstwa z art. 1 w/w dekretu i argumentacja rewizji nadzwyczajnej zaprezentowana w pkt 1/ niniejszej rewizji nadzwyczajnej odnosi się także do czynu Zbigniewa Stankiewicza zakwalifikowanego niesłusznie jako przestępstwo z art. najpierw 1 a później 11 w/w dekretu.

Ponadto w wyroku z dnia 18.II 1947 r., R 617/46 Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy przypisał temu oskarżonemu jeszcze przestępstwo z art. 159 § 1 i 2 d. KKWP uznając, że z czynu tego wynikła znaczna szkoda podczas gdy jednorazowe udzielenie informacji o stanie personalnym, broni oraz informatorach PUBP w Aleksandrowie Kujawskim, którego był funkcjonariuszem, z czego nie wynikła żadna szkoda, przy braku złej woli sprawcy co do sposobu wykorzystania tych informacji powinny były doprowadzić do zakwalifikowania tego czynu jako "przypadku mniej-

1/12/16

szej wagi", o którym mowa w art. 7 KKWP, a w następstwie do umorzenia postępowania karnego o ten czyn na podstawie art. 10 KWPK.

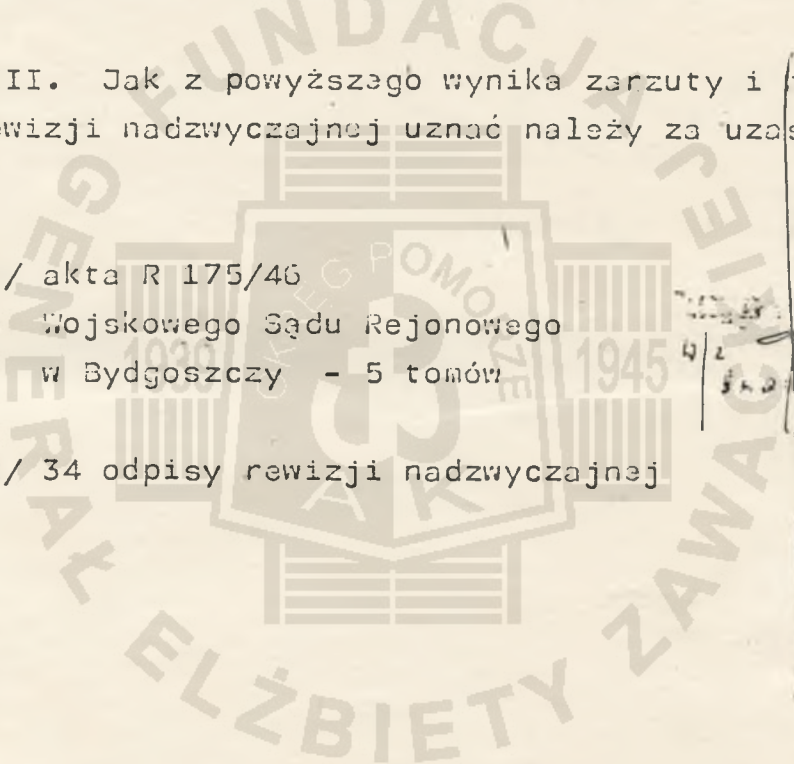
W chwili obecnej jednak trzeba uznać, że czyn ten zawierał w sobie znikomy stopień społecznego niebezpieczeństwa co winno skutkować uchYLENIE w tym zakresie wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 18.II.1947 r., R 617/46 i umorzenie postępowania w stosunku do Zbigniewa Stankiewicza o czyn z art. 159 § 1 i 2 d.kk na podstawie art. 11 pkt 2 w zw. z art. 26 § 1 kk i art. 2 § 1 kk.

III. Jak z powyższego wynika zarzuty i wnioski niniejszej rewizji nadzwyczajnej uznać należy za uzasadnione.

Załącz. 1/ akta R 175/46
Wojskowego Sądu Rejonowego
w Bydgoszczy - 5 tomów

2/ 34 odpisy rewizji nadzwyczajnej

1945 4/2
[Signature]

1/3. Inne materiały dokumentacyjne
- Stankiewicz Sylwan:

1. Notatka z czytania akt sprawy karnej przeciwko Stankiewicz Sylwan i inni, sygn. 68-5 w Arch. Komendy Wojew. MO w Bydgoszczy, mpis, kop. K.3 s.1-3

STANKIEWICZ
SYLWAN

Notatka z czytania akt sprawy karnej przeciwko
Stankiewicz Sylwan i inni, sygn. 68-S w Archiwum
KW MO w Bydgoszczy

ur. 3.II.1895r.

Przed wojną jako porucznik

Zeznaje:

Na początku wojny /1940/ należy do tajnej organi-
zacji konspiracyjnej tzw. Korpus Bezpieczeństwa
wchodzącym w skład Polskiej Armii Podziemnej.

Na skutek zdrady jednego z członków PAP, członkowie
tej organizacji tracą zaufanie do siebie i całego
kierownictwa. W tym też czasie toczą się rozmowy o
włączenie PAP do AK. Stankiewicz twierdzi, że do AK
przeszedł w 1944r. a dokładnie podczas Powstania War-
szawskiego, jednakże z wcześniejszych ustaleń
wynika, że Stankiewicz należał już wcześniej do AK.
Twierdzi, że przed wywołaniem będąc już Komendantem
Garnizonu Toruń stan osób podlegających mu wynosił
około 200 osób, dalej mówi: Garnizon Toruń podziel-
ony był na 5 dzielnic pod względem org-wojskowym
a mianowicie:

1. Śródmieście,
2. Bydgoskie Przedmieście,
3. Mokre z przyłączonym Chełmińskim,
4. Jakubskie
5. Podgórze

Dalej mówi: Jako Komendant miałem swój sztab
było w nim 6 działów:

1. wydział organizacyjny - szefem tego wydziału byłem
ja-regularnego zastępcy nie miałem, dostałem polecenie
nie od "Wiktora" /kom. Insp. Insp. Toruń /aby po-
szukać sobie odpowiedniego człowieka na Kom. Gar.
a sam miałem. zająć się prowadzeniem I wydziału.
Łączność z pow. Toruń miałem przez Kurowskiego

21312
przez Kurowskiego "Mariana". "Marian" był zastępcą
Komendanta pow. lub jego osobistym łącznikiem.

2. wydział wywiadu - kierownictwo miał powierzone
Józwicki "Walenty". Kierownictwo tego wydziału miał
nominalnie, faktycznie prowadził go Lech Stankiewicz
ps. "Żuk" będący jego zastępcą.
Główną rolę w tym wydziale odgrywały "wtyczki", tym za-
jmował się "Żuk".

Był to wydział samodzielny i meldunki przekazywł
bezpośrednio "Wiktorowi".

3. wydział bezpieczeństwa miał go prowadzić Sliwowski
Józef "Skrzat", organizowanie tego wydziału było
o. słabe.

4. wydział propagandy - prowadziłem go też ja,
w dziale tym był zatrudniony przedwojenny redaktor
Bagiński "Grzmot".

5. wydział łączności - kierownikiem był Karabasz
"Iskra". Wydział dzielił się na łączność wojskową
i ~~konspiracyjną~~ - organizacyjną.

Łączność polegała na szeroko rozbudowanej sieci
łączników i poczty.

Łącznością kierował "Mogiła".

Według jego zeznań w dół kontaktował się sam,
znał wszystkich sobie podległych d-ów placówek
natomiast w górę korzystał z usług poczty.

Na stanowiska łączniczek wcielane były przeważnie kobie-
ty.

Jeżeli chciał wysłać jakiś meldunek to adresował pseud-
onimem i oddawał pani Budejko /ps. nieznaną/

6. wydział tzw. Akcja Żymierski - na temat tego wydz.
"Mogiła" nic nie mówi - nie ustaliłem czy wydz. ten
działał w czasie okupacji.

W założeniach tego wydz. było kaptowanie wyższych
oficerów przez żadne kobiety.

"Mogiła" zeznaje że wydz. ten nie mógł działać ze
względu na brak żadnych kobiet.

1/13/3

Moim zdaniem utworzono ten wydział pod koniec 1944
i miał rozwinąć swą działalność po wkroczeniu na
te tereny Armii Radzieckiej.

II. Materiały uzupełniające relacje -
- Stankiewicz Sylwan

1. Lech Stankiewicz, biogram „Stankiewicz Sylwan, [w:] Stow. biograficzny kompiracji pomorskiej 1939-1945, Toruń 1996, w. 2, s. 155-157, kserokop. k. 2 s. 1-2
2. H. Maciejowska-Marcinkowska, biogram „Stankiewicz Sylwan”, [w:] Toruński stow. biograf., pod red. H. Mikulskiego, Toruń 1998, z. 1, s. 228-229, kserokop. k. 1 s. 3-4
3. Ryszard Warta, art. Jeden wódcę stłomi, Nowosć, 22.06.2001, kserokop. k. 1 s. 5-6
4. Lesław J. Welker, art. Komendant garnizonu AŻ, Nowosć, 17.07.2003, kserokop. k. 1 s. 7

Stankiewicz Sylwan Teodor ps. „Każmierczak”, „Butler”, „Mogła” (1895–1969), inspektor Obw. Toruńskiego ODR, kmdt Garn. AK Toruń.

Urodzony 3 II 1895 r. w Skórnikach, pow. Radom; syn Konstantego, pracownika administracyjnego i Konstancji z d. Brzostek. Ukończył średnią Szkołę Techniczną w Żyrardowie. W 1916 r. odbył jako podchorąży w wojsku rosyjskim służbę wojskową, po której ożenił się z Zofią Butler. W latach 1917–1919 pracował w rosyjskich instytucjach wojskowych. Pod ps. „Każmierczak” należał do Polskiej Organizacji Wojskowej w Mińsku Litewskim. W 1919 r. przedostał się z żoną na teren Polski, wstąpił do Wojska Polskiego i do 1921 r. pełnił służbę w Centralnych Zakładach Wojsk Łączności w Warszawie. W 1921 r. przeszedł do rezerwy w st. porucznika. W 1923 r. przeniósł się z rodziną do Torunia, gdzie pracował w zakładach Przedsiębiorstwa Miejskiego „Elektrownia. Gazownia. Tramwaje”, a następnie w Wojskowych Zakładach Amunicyjnych nr 3 i w Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych

w Poznaniu Oddział Toruń. W końcu sierpnia 1939 r. został zmobilizowany i przydzielony do policji. Brał udział w kampanii wrześniowej. W bitwie nad Bzurą został ranny. Po opuszczeniu szpitala wrócił do Torunia. (Żona Zofia i syn Lech przebywali od października 1939 do czerwca 1944 r. w Brześciu n/Bugiem, potem w pow. pińskim, gdzie schronili się u jego rodziców). Usunięty przez Niemców z własnego mieszkania zamieszkał w dzielnicy Mokre przy ul. Wybickiego. Pracował zarobkowo w niemieckich firmach budowlanych.

Gdy wiosną 1941 r. powstał w Toruniu ośrodek konspiracyjny Stronnictwa Pracy (skupiony wokół F. Rochowiaka, przybr. nazw. „Franciszek Zaklicki”), który stał się później pomorską częścią Okręgowej Delegatury Rządu (ODR), Stankiewicz stał się jego aktywnym członkiem (obok F. Antczaka, K. Ceramowicza, B. Krzemieńskiego, W. Petrysa i J. Sępołowicza). Od poł. 1941 do poł. 1942 r. pełnił w ODR funkcję inspektora Obw. Toruńskiego, a zarazem pełnomocnika na miasto Toruń i powiat toruński. W poł. 1942 r. funkcje te przekazał J. Śliwowskiemu ps. „Skrzat”, (który był jednocześnie łącznikiem F. Rochowiaka z inspektorem rejonowym AK w Toruniu B. Pietkiewiczem ps. „Żbik”) i na zlecenie ODR przeszedł do Inspektoratu Toruńskiego AK. W dn. 22 VIII 1944 r. Stankiewicz mianowany został p.o. kmdta Dzielnicy Mokre, gdzie starał się stworzyć wojskową siatkę organizacyjną. Od listopada 1944 r. pełnił funkcję kmdta Garn. Toruń. W tym czasie pod ps. „Mogła” zorganizował wspólnie z M. Bagińskim ps. „Grzmot” wydawanie gazetki konspiracyjnej „Głos Prawdy”, której współpracownikami byli: Z. Bilewicz, A. i Z. Wojtczakowie, S. Kosior i Z. Rajpold. Po wkroczeniu Armii Radzieckiej do Torunia 1 II 1945 r., zgodnie z zaleceniem Kmdy Okręgu AK Pomorze, podjął starania o wejście do władz lokalnych, aby brać bezpośredni udział w tworzeniu polskiej administracji. W wyniku kontaktów z kmdtem wojennym miasta, oficerem AR, Stankiewicz został tymczasowym kmdtem Milicji Obywatelskiej. (P. Jaźwiecki ps. „Schmidt” z AK został tymczasowym prezydentem Torunia). Następnie, do sierpnia 1945 r., był pracownikiem Wydz. Wojskowego Urzędu Miejskiego, po czym przeszedł do Państwowego Zakładu Ubezpieczeń na stanowisko likwidatora budowlanego. Działalność konspiracyjna od 1945 r. ograniczyła się do utrzymywania kontaktów organizacyjnych w Garnizonie „w dół” do kmdtów dzielnic oraz „w górę” do kmdta Podokręgu Południowo-Wschodniego B. Pietkiewicza. Dla podtrzymywania świadomości politycznej wśród podkomendnych Stankiewicz kontynuował wydawanie gazetki „Głos Prawdy”, nadając jej informacyjno-propagandowy charakter.

W dn. 25 XI 1945 r. został aresztowany i osadzony w areszcie śledczym w Toruniu (Wały gen. Sikorskiego), następnie (na krótko) w więzieniu w Bydgoszczy (Wały Jagiellońskie), wreszcie w więzieniu śledczym w Toruniu (ul. Piekary). Licząc na wiarygodność gwarancji szefa WUBP Hipolita Duliasza, wg których miało nie dojść do rozprawy sądowej w zamian za ujawnienie całej grupy akowców Garn. Toruń, zdecydował się na podanie nazwisk ludzi z tej grupy, w tym swego syna Lecha. Gwarancje nie zostały jednak dotrzymane, doszło do aresztowań i rozprawy sądowej przeciw 17 osobom. Wyrokiem WSR w Bydgoszczy (sesja wyjazdowa w Toruniu) z dn. 22 VI 1946 r., na mocy dekretu PKWN z dn. 30 X 1944 r., skazanych zostało 15 osób. Stankiewicz skazany został na 10 lat kary więzienia. (Taki sam wyrok otrzymał Tadeusz Zalewski, pozostałe osoby od 2–7 lat). Więziony był we Wronkach do 25 X 1950 r. Zwolniony po odbyciu kary 5 lat dzięki zastosowaniu

amnestii z 1947 r. Po powrocie do Torunia zdobył pracę magazyniera w Spółdzielni „Rzut” (późn. „1 Maj”), skąd w 1960 r. przeszedł na emeryturę.

Zmarł 8 VI 1969 r. w Toruniu, pochowany na cmentarzu przy ul. Wybickiego.

Decyzją Sądu Najwyższego w Warszawie z dn. 22 X 1990 r. Stankiewicz, wraz z całą grupą z nim skazaną, został uniewinniony.

Odnaczony Krzyżem Niepodległości z Mieczami (1933) i Krzyżem Armii Krajowej (pośmiertnie, 1989).

Żona Zofia z d. Butler — ps. „Stanisława”, zaprzysiężona do AK w lipcu 1944 r., pełniła funkcję referentki WSK Garn. AK w Toruniu i referentki WSK Insp. AK Toruń. Syn Lech ps. „Ketting” również od lipca 1944 r. był łącznikiem ojca i referentem komórki kontrwywiadu Insp. AK Toruń.

AP AK, T.: Stankiewicz L., Stankiewicz S., Stankiewicz Z.; Chrzanoński B., *Konspiracja Rządu RP w rejonie nadbałtyckim (1939-1945)*, [w:] *Walka podziemna...*, s. 125-184; Górski G., *Pomorska Okręgowa Delegatura Rządu RP w latach 1941-1945*, *Tamże*, s. 185-201.

Lech Stankiewicz

Słow. biograficzny konspiracji pomorskiej
1939-1945, Toruń 1996, s. 2

STANKIEWICZ SYLWAN (1895-1969), oficer WP, konspirator ODR i AK, pseud. Kaźmierski, Butler, Mogiła.

Ur. 3 II 1895 w Skórnicach, pow. Końskie, syn Konstantego i Konstancji z d. Brzostek. Pochodził z rodziny ziemiańskiej, ojciec był sędzią. W 1915 S. ukończył Szkołę Techniczną w Żyrardowie i

we wrześniu t.r. został powołany do wojska ros. W 1916 ożenił się w Kałudze z Zofią Butler. Od czerwca 1918 służył w pułku inżynieryjnym I Pol. Korpusu gen. J. Dowbór-Muśnickiego. Pod pseud. Kaźmierski działał razem z żoną w POW w Mińsku Litewskim. W 1919 S-owie przedostali się do Polski i zamieszkali w Wawrze. S. wstąpił do WP i w 1919-21 pracował w Centralnych Zakładach Wojsk Łączności w Warszawie. Walczył w wojnie pol.-bolszewickiej. Zdemobilizowany w 1921 w stopniu por., przeszedł do rezerwy. Od 1923 zamieszkał z rodziną w Toruniu przy ul. Mickiewicza 118. Kolejno

Forumski słownik biograficzny, pod red.
W. Mikulskiego. Toruń 1998, t. 1, s. 228

ventel

pracował na kierowniczych stanowiskach w przedsiębiorstwie „Elektrownia. Gazownia. Tramwaje” (1923-6), Warsztatach Amunicyjnych nr 3 (1926-9), Pom. Stow. Ubezpieczeń – Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych (1929-39). W sierpniu 1939 zmobilizowany, ranny w bitwie n. Bzurą, po opuszczeniu szpitala polowego wrócił do Torunia. Wyrzucony przez Niemców z mieszkania przy ul. Mickiewicza, zamieszkał na ul. Wybickiego. Pracował w różnych niem. firmach budowlanych. Wiosną 1941 nawiązał kontakt z konspiracją organizowaną przez dawnych członków SP (F. Rochowiak, A. Antczak, K. Cernowicz), którzy zapoczątkowali stworzenie na Pomorzu pionu cywilnego państwa podziemnego – Okręg. Delegatury Rządu. Od poł. 1941 do poł. 1942 S. był inspektorem ODR Obwodu Tor. i pełnomocnikiem na m. i pow. Na polecenie kierownictwa ODR przeszedł do służby w ZWZ-AK w Insp. Toruń. Funkcja i przydział S-a do sierpnia 1944 nie są znane. Od sierpnia 1944 był kmdtem dzielnicy Mokre, a od listopada kmdtem Garn. AK Toruń. Funkcję tę pełnił do końca niem. okupacji. Oprócz kierowania siatką wojskową Garn., współorganizował wydawanie gazetki „Głos Prawdy” (razem z M. Bagońskim). Po wejściu Armii Czerwonej do Torunia – zgodnie z zaleceniami władz konspiracyjnych, aby wnikać w struktury nowej władzy – S. pocz. został tymczasowym kmdtem MO, nast. do sierpnia pracował jako kier. Oddz. Spraw Wojskowych ZM, a do listopada t.r. w PZU. Nie przerwał działalności konspiracyjnej, ograniczył ją jednak do utrzymywania kontaktów w ramach Garn. Toruń z kmdtami dzielnic, z kmdtem Podokręgu Płd.-Wsch. AK Okręgu Pom. (Pietkiewiczem) oraz do wydawania gazetki „Głos Prawdy” (współpraca z A. i Z. Wojtczakami). Aresztowany 25 XI 1945 przez UB, został osadzony pocz. w areszcie śledczym przy Wałach gen. Sikorskiego w Toruniu, nast. w bydg. więzieniu przy Wałach Jagiellońskich i ponownie w Toruniu, w więzieniu

na Piekarach. Wyrokiem WSR w Bydgoszczy z 22 VI 1946 został skazany na 10 lat więzienia za członkostwo w AK, jako nielegalnej organizacji dążącej do obalenia ustroju. Karę odbywał we Wronkach do 25 X 1950 (skrócona z mocy amnestii z 1947). Po powrocie do Torunia pracował jako magazynier w spółdzielni „Rzut”, nast. „1 Maj” do przejścia na emeryturę w 1961. Zm. 8 VI 1969, pochowany na cmentarzu przy ul. Wybickiego. Na mocy rewizji nadzw. SN 22 X 1990 S. został uniewinniony wraz z całą grupą 15 współpracowników skazanych w tym samym procesie w 1946. Z żoną Zofią, pseud. Stanisława (1892-1969), mieli syna Lecha (ur. 1920). S. miał siostrę Irenę, urzędniczkę bankową, i brata Jerzego, sędziego.

Chrzanowski B., *Konspiracja Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Pomorze w l. 1939-45*, Gdańsk 1992 s. 24; tenże, *Konspiracja Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w regionie nadbałtyckim*, w: *Walka podziemna na Pomorzu w l. 1939-1945*, Toruń 1990 s. 133, 192, 193, 198; Górski G., *Administracja Polski Podziemnej w l. 1939-1945*, Toruń 1995 s. 232; – APAKTor, t.os. Bagińska Cz.; Kozianowski K.; Stankiewicz L.; Stankiewicz S. i Z.; Śliwowski J.; Skrobicka B.; Zalewski T.; APT, AMTD, sygn. 343, s.353; ZM i MRN 1945-50, sygn. 872; Arch. M.St. Warszawy, Rel., t. XXVII s. 144, 149, 151, 168, 185; Arch. rodzinne (dok. w posiadaniu L. Stankiewicza).

(Hanna Maciejewska-Marcinkowska)

Szef Urzędu Bezpieczeństwa dał gwarancje, że ujawnieni zachowają wolność. Po kilku godzinach ojciec zdecydował się ujawnić nazwiska. A ja miałem być dowodem jego szczerości. Jako pierwszego ujawnił mnie

Jeden uścisk dłoni

11/5

Wyrok zapadł dokładnie 55 lat temu – 22 czerwca 1946. Sądzone siedemnastu żołnierzy toruńskiego garnizonu Armii Krajowej. Dostali od 2 do 10 lat więzienia. W tym samym czasie Rejonowy Sąd Wojskowy w Bydgoszczy na sesji w Toruniu skazał jeszcze kilkanaście innych osób. Razem procesy z wiosny 1946 objęły 30 osób. Od nastoletnich uczniów, po ludzi w średnim wieku. Byli wśród nich nawet funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej i Urzędu Bezpieczeństwa, którzy do tych służb trafili na polecenie swej organizacji.

Siedzieli od jesieni 1945. Aresztowano ich szybko, bo UB dysponował listą członków konspiracji. „Ubeckie metody” – tak nazywa się czasami połączenie podstępny, oszustwa i złamania zasad, i tak właśnie doprowadzono do tamtych procesów.

Kocioł

– Do nas przyszedł 27 października. Zabrali całą rodzinę: tatusia, mamę, siostrę i mnie. Kobiety wypuścili po jakichś dwóch tygodniach. My z ojcem zostaliśmy na dłużej. Najpierw trzymali nas przy Wałach Sikorskiego, później w „okraglaku”. Po wyroku we Wronkach – wylicza **Zbigniew Wojtczak**. – Niewiele brakowało, a wpadlibyśmy kilka dni wcześniej. Zniknęła moja ciotka, a matka kolegi. Postanowiliśmy, że pójdziemy na Mickiewicza 36, do kapitana Sylwana Stankiewicza, może on coś wie. A tam już byli ubecy. Ktoś jednak zdążył krzyknąć z toalety, żebyśmy nie wchodzili, bo Kocioł.

Kapitan Sylwan Stankiewicz przejął komendę toruńskiego garnizonu AK jeszcze podczas okupacji. Już po wejściu do miasta Rosjan, wraz z innymi członkami organizacji, zaangażował się w montowanie polskich władz miasta. Jeszcze przed wyjściem Niemców, do Stankiewicza dotarło zalecenie akowskiego dowództwa, by tworzyć władze cywilne w oparciu o konspiracyjne struktury państwa podziemnego. Chodziło o kontrolę i wpływ na działania lubelskich władz. Byli w milicji, UB, magistracie miasta.

– Byłem w milicji. Zdarzały się pomówienia, donosy, że ktoś był w AK, że gdzieś działał. Rosjanie zatrzymywali oskarżonych tak ludzi i zabierali na poligon. Tam ślad ginął. Staraliśmy się dowiedzieć, co się z nimi dzieje – mówi **Edmund Kulczyński**, jeden ze skazanych w 1946.

Słowo honoru

W akowską konspirację zaangażowałem się...

zagwarantował, że po ujawnieniu wszyscy zostaną wypuszczeni. Zdrada jest wtedy, kiedy zdradzający na czymś korzysta. A przecież Sylwan Stankiewicz siedział najdłużej z nas – podkreśla Wojtczak.

Podpisany przez Stankiewicza prokół obejmował 60 nazwisk. Aresztowano wszystkich. Pół roku później połowie z nich wytoczono procesy.

Dwie winy

W procesie siedemnastu przewodniczącym sądu był kapitan Ryszard Wiercioch, asesorem por. Juliusz Surażski, ławnikiem por. Juliusz Halbert. Oskarżał por. Juliusz Kessler.

W uzasadnieniu wyroku wszędzie powtarza się formułka „brał udział w nielegalnej organizacji A.K. która ma na celu obalenie Demokratycznego ustroju Państwa Polskiego”.

– Oskarżony Wardencki Stefan, w czerwcu 1945 spotkał się ze Stan-

Zastugi; osk. Adam Wojtczak (ojciec Zbigniewa): Srebrny Krzyż Zasługi. Medal 10-lecia Niepodległości; osk. Stefan Wardencki: Krzyż Walecznych, osk. Józef Gadomski: medal „dziesięciolecia”, Brązowy Krzyż Zasługi; osk. Ludwik Polniaszek: medal „Niepodległości”, medal za wojnę 1918/20, medal 20-lecia; osk. Tadeusz Zalewski: Krzyż Zasługi, medale „Niepodległości” i medal „Polska swemu Obroncy”.

Wyrok milczy o tym, co skazani robili podczas okupacji. Na przykład o tym, że Edmund Kulczyński jeździł po okupowanej Europie, jako kierowca ciężarówki toruńskiego oddziału niemieckiej firmy spedycyjnej i zbierał dane wywiadowcze o obrotnie przeciwlotniczej niemieckich miast, albo o tym, jak Stankiewiczowie brali udział w likwidacji „Białego Grota” – organizowanej przez Niemców prowokacji, które miała „wyspać” członków podziemia.

Najwyższe wyroki to 10 lat. W więzieniu byli krócej – niektóre kary zmniejszono w rewizji, część kar podarowano dzięki amnestii z 1947 roku. Z aresztu na Wałach i „okraglaku” pamiętają jak „robili w balona” mało rożgarniętych strażników. Z Wronek pamiętają bicie, upokorzenia, zupełnie w bruku na obiad i noce spędzone ra-

Przed procesem oskarżeni przetrzymywani byli w toruńskim „okraglaku”. Tam właśnie wiosną 1946 powstał niezwykły dokument – jeden z aresztowanych, Stanisław Kosior, późniejszy student Wydziału Sztuk Pięknych UMK wykonał ołówkowy portret swych towarzyszy z celi. Siedzą od lewej: Adam Wojtczak, Mieczysław Bański, Henryk Lewandowski, Piotr Jaźwiecki, Kazimierz Kozianowski, Zbigniew Stankiewicz, Zbigniew Wojtczak. Wyżej: Zdzisław Rajpold, Stanisław Kosior, Czesław Wiśnicki i Tadeusz Zalewski.

mie w ramie z tvmi więźniami, którzy

gazowanymi było kilkadziesiąt osób. Na pewno ponad 60 – bo tyłu właśnie aresztowano jesienią 1945 roku, a wiadomo, że jednak nie wyłapano wszystkich.

– Ojca zatrzymano 25 października. Zawieziono go do Bydgoszczy. Tam już po pierwszych przesłuchaniach zorientował się, że UB jest już o krok od całkowitego zdekonspirowania naszych struktur. Zresztą kocioł w naszym mieszkaniu także potwierdzał, że na UB wiedzą bardzo dużo – mówi **Lech Stankiewicz**, syn Sylwana, który także działał w organizacji. – Wtedy funkcjonariusze UB zaproponowali, żeby ojciec ujawnił garnizon. Złożyli słowo honoru, że potraktowane to zostanie jako dobrowolne ujawnienie się. Szef Urzędu Bezpieczeństwa dał gwarancje, że wszyscy ujawnieni zachowają wolność. Po kilku godzinach ojciec zdecydował się. A ja miałem być dowodem jego szczerości. Jako pierwszego ujawnił mnie.

– Oczywiście, że pytaliśmy potem jak to się stało, że siedzimy. Kapitan Stankiewicz powiedział wtedy krótko: ja za was odpowiadałem i ja podjąłem taką decyzję. Tłumaczył to tak, że skoro UB wie o nas bardzo dużo i tylko kwestią czasu jest, kiedy nas zatrzyma, to lepiej pójść na dobrowolne ujawnienie. Choć termin amnestii minął kilka dni wcześniej, 15 października, UB

że **Wardęński jest byłym członkiem A.K. ponownie go do tej organizacji przewerbował przez uściśnięcie dłoni** – głosi tekst wyroku.

Druga wina to „Głos Prawdy”. Cztery numery tego pisma, w nakładzie 40:60 egzemplarzy ukazały się latem 1945 roku. Pisał w nich między innymi Lech Stankiewicz, redagował przedwojenny dziennikarz Mieczysław Bagiński, matryce odbijała Zofia Billewiczówna, powielacz obsługiwał Zbigniew Wojtczak, Zdzisław Rajpold, Stanisław Kosior.

Co powielali?

– Treść „Głosu Prawdy” była antyrządowa i piętnująca w formie paszkwili przedstawicieli rządu oraz tendencyjnie przedstawiająca stosunki polsko-radzieckie i postępowanie wojsk radzieckich” – napisano w wyroku.

Większości udowodniono jednocześnie dwa przestępstwa – że działali w nielegalnej AK i brali udział w wydawaniu pisma.

Brukiew

Kogo sądzono? Wyrok podaje dokładne personalia oskarżonych. Urodzony..., syn/córka..., zamieszkały..., stopień wojskowy..., odznaczenia...; Sporo tego: Oskarżony Sylwan Stankiewicz; Krzyż Niepodległości z Mieczami, dwukrotnie Krzyż Walecznych, Srebrny Krzyż

nie doczekali rana. Później kara się skończyła, ale wyrok obowiązywał. Lechowi Stankiewiczowi przyszło pracować w „Rzucie” razem z ubekiem, który go aresztował, Edmund Kulczyński pamięta, że inwigilowano go jeszcze wiele miesięcy po wypuszczeniu z więzienia. Zbigniew Wojtczak poszedł na studia, ale nie mógł zostać asystentem, a kiedy dostał nakaz pracy w Zakładzie Wytwórczym Serów Topionych, nawet tam nie chcieli go przyjąć. Na UMK powrócił dopiero w 1956. Dziś jest emerytowanym profesorem chemii.

Epilog

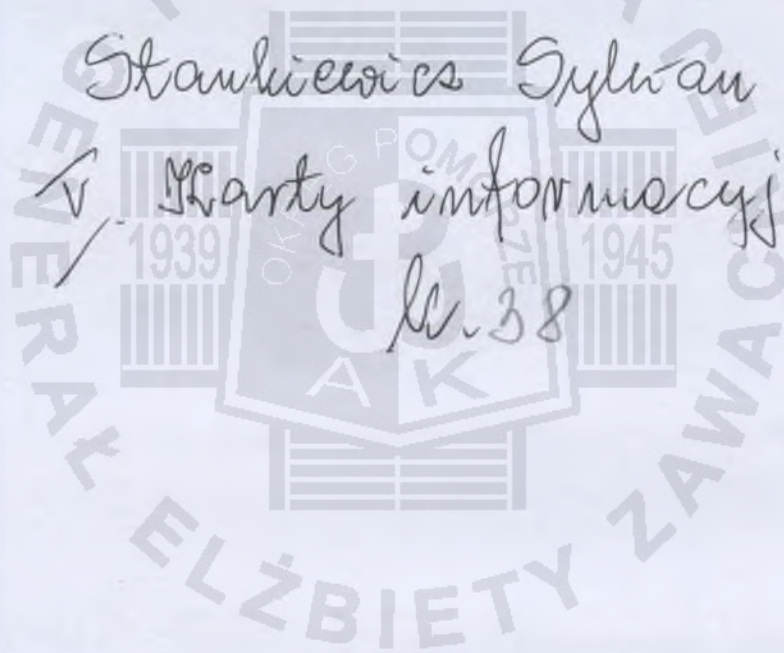
W roku 1990 z rewizją nadzwyczajną w sprawie toruńskich procesów wystąpił Minister Sprawiedliwości. Rok później Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy orzekł o nieważności wyroków sprzed lat. Wszyscy ówczesnie skazani kontynuowali idee realizowane przez Armię Krajową, idee mające na celu przede wszystkim odzyskanie pełnej suwerenności przez Polskę – napisano w uzasadnieniu wyroku. Za trzy miesiące, 27 września – w Dniu Polskiego Państwa Podziemnego odsłonięta zostanie tablica upamiętniająca tamte wydarzenia. Obecne mają być władze różnego szczebla, tylko skazani z 1946 stawią się już w bardzo małej grupce.

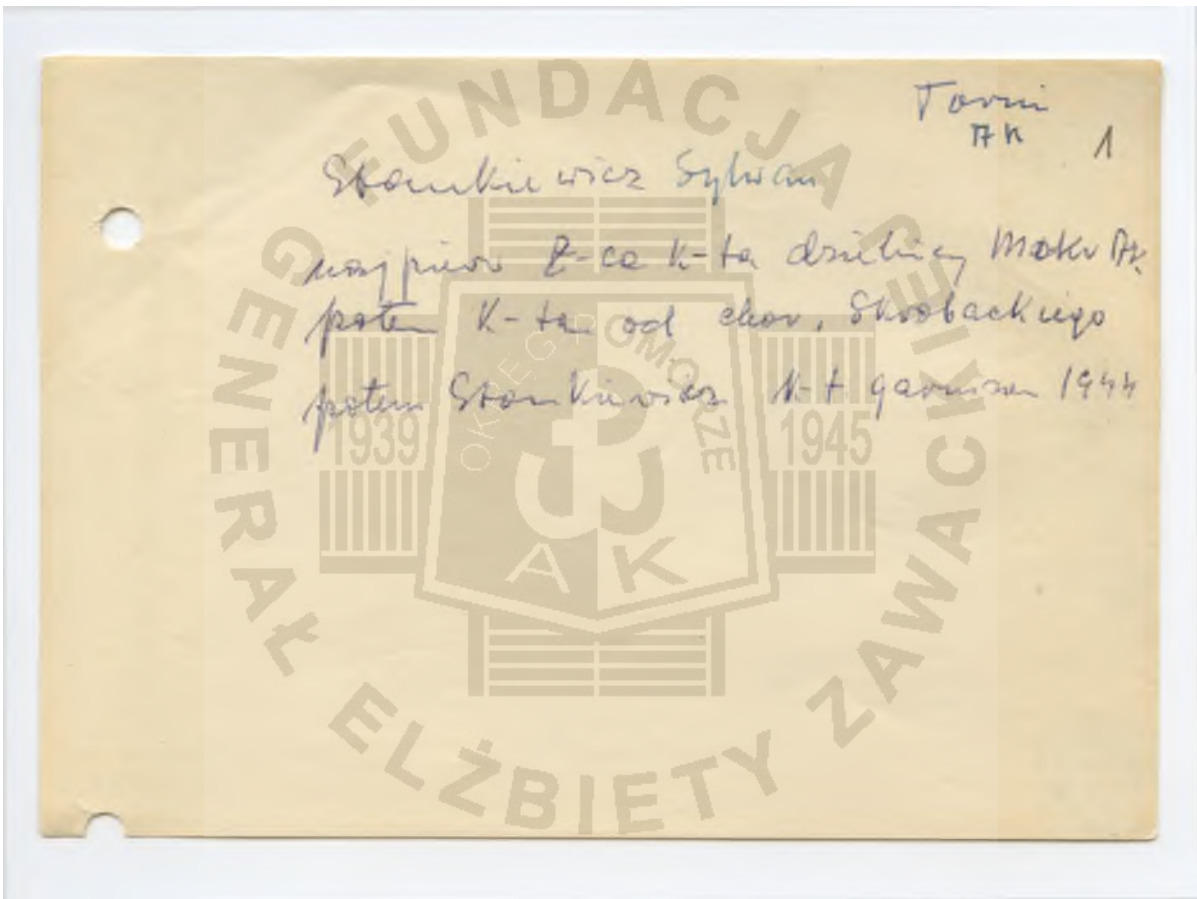
T: M-106/715 Pom.

Toruń

Stankiewicz Sylwan

✓ Party informacyjne
nr 38

Tovni
FK 1

Stonki wiez Sylwan

najpierw E-ce k-ta drubicy Motu Pt.
potem k-ta od elow, Strobachiego
potem Stonki wiez K-t garnizon 1944

FUNDACJA
GENERAK
ELŻBIETY ZAWACKIE

1939

1945

W
A
K

Tomis 2

Hankowicz Sylwona opt. entomol.
999 1939 Forum - noty 1943 do M

Lachowski str. 411, 44, 416

+kpt. Stankiewicz "Paweł"

R. 106

(Sylwan)

Tornik

PK

4

"Butler", "Mogita"

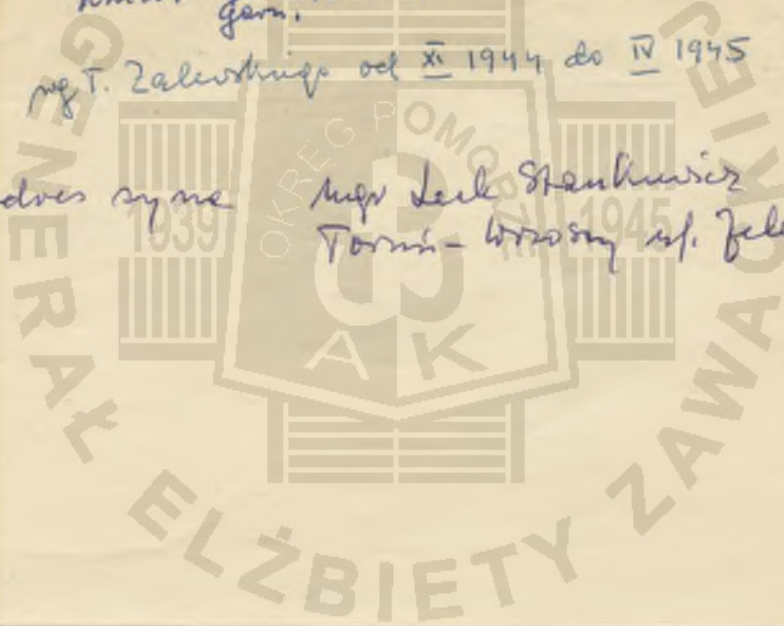
Kmdt garn. Tornik

reg. T. Zaleskiego od XI 1944 do IV 1945

adres sygn.

Major Lech Stankiewicz

Tornik - brzozy ul. Jelenia 35

Stankiewicz Sylwan Kpt?

Tomni
PAP, PK

5

skierowany z admu test przez Rochowicki do PTP

Kierował grupą PTP w Tomni ??

po rozbieżności PTP w sierpniu 1943 podległ wyłączeniu

z PTP

(położenie destakacji w Koscierzynie XI 43

czy to dla informacji dla KB?

Ciechanowski 121

Staniewicz Sylwester kpt rez
przed wojną wydziałek W. Spół?
miał pełną służbę na wojnie Karkonosze - Licheń -
wice, szef kolumny go wyprzedzi
Mierost kptem po powrocie ze szpitala (był w rękach
w bitwie nad Panną) u p. Rajpold nie ul. Wzrosty
z żoną i synem i córka
po "Moguta" i "Pantler"

Tarnin
PK 6

inf. T. Zaluski

K. Lichanowski 4 Wamiński

Stankiewicz Sylwan ps w POW "Rozmieszczeni"
nr. 3 II 1895, zagon Konstancji i Konstancji
z amunicją w Toruniu
długość czynności w POW w kierunku Łodzi
od 23 V 1918 do 1. VI 1919

Torni
PK
1918

7

relacja o wyjeździe uczestniczącym jako pow w Bitwie
pod Borowem, w maju, od X 1939 przebywał w Toruniu
Był czynny w O.D.R., współpracował z Ruchem w
Zablichu - od 1942 w PK

Archiwizacja kamertonu (Gen. od XI 1944
awans 30 X 1945 - do ~~1946~~ X 1950? w Toruniu
zawód - Zastępca kierownika Wydziału Politycznego Biura Kier.
w Warszawie od 18 X 1938 w obwodzie 8
- relacja o wyjeździe do T. Zaleskiego

Stanisław Szybański ps. „Moguta”, „Butler”
Prezydent terenowego Komitetu AK.

Forum
AK 8

Zob. rd. Łabęzkiego Tad. Sprawa „Białego Głota” str. 3
archiwum księżki Zawackiej.

Toruni

Stankiewicz Sylwain - 1 pt. AK
ps. "Mogita", "Butler"

9

ostatni obsługa parawan AK-Toruni

↓ Anglii 1939 r. jako dany w 1945 r. sta-
niewicz postępując się ps. "Polski"

od listopada 1944 r. używa pseudo Butler
od grudnia 1944 r. używa pseudo Mogita

Stankiewicz Sylwan

- kpt

Toruń
212-174

- Komendant Garnizonu Toruń - wydał
w kwietniu 1944 r. pismo "Głos Prawdy"

10

B. Chrzanowski, "Konspiracja ...", str. 24

K.Wojt./VI./94.

Stankiewicz Sylwan

Towin

zob. nr. H. Baginski 11-134

AK 11

M. Baginski przekazywał Komendantowi AK
S. Stankiewiczowi wycinki z prasy niemieckiej
przetłumaczone przez Baginskiego na jęz. polski
Stankiewicz otrzymał od Baginskiego
poswiadczenie pracy firmy Kieserlinga
i firma budowana u Towina i celu wyko-
rczpania tych druków dla potrzeb konspi-
racji

Stankiewicz Sylwan

Garnizon
Toruń "AK"

zamieszkały w Toruniu, aresztowany
dnia 25.10.1945 r.

120

Oskarżony z art.1 Dekretu PKWN:

po oswobodzeniu brał udział w nielegalnej org.
AK, w której pełnił funkcję komendanta garniz.
Toruń; wydawał nielegalną gazetkę "Głos Prawdy",
kolportował ją; 19.10.45. sporządził listy awan-
sowe dla podległych mu członków AK -
skazany przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy
dnia 22.06.1946 na 10 lat więzienia.

Podstawa informacji: pismo w sprawie Rewizji
Nadzwyczajnej z dnia 22.10.1990 r. -

Archiwum Fundacji

L.Stan.

Toruni ODR 13

Stankiewicz Sylwan

str 11 - Sylwan Stankiewicz był w grupie współ-
pracowników Franciszka Rochowicza

str 11/12 - Inspektorem, a jednocześnie pełno-
mocnikiem w mieście Toruni był Sylwan
Stankiewicz ("Butler"), po nim funkcję tę
w połowie 1942 r. objął Józef Sliwowski

H. S. P.

M-106
STANKIEWICZ SYLWAN 'Butler' ODR

14

++

W l. 4.1-42 bliżej miejscowości Radwa-
wieka, Inspektorat Obs. Tocimskiego

GG
Rel. J. Skowrońskiego

Toniś
AU 15

Staniewicz Sylwester

Z jego inicjatywy redagowano w Toninie kieszon-
owca "Gros Prawdy".

Komunistów U., Olszyna Pomoc Armii Krajowej.

Od "Gumercika" do LHM-u, WPiH, 1993, nr 4 (146),
s. 80

ML6794

Stankiewicz Sylwan
limdt garnizonu torunskiego; przez Torunia
Józefa Śliwowskiego kontaktował się z woj.
pom. Ruchowalukem i impelutorem wopł.
Bronistawem Pietkiewiczem

Toruń
Aki 16

Wawelwicz Z., z drugiej ręki oporu...
Rocz. Tor. 15 s. 66

KP-94

Toruń
partyzantka AK
17

kpt. STANKIEWICZ SYLWAN

~~TOP AK~~

Kmdt Garn. AK Toruń. Wydawał "Głos Prawdy" w końcu
1944r.

Zr.: B. Chrzanowski, Konspiracja rządu RP w regionie
nadbaltyckim (1939-1945), [w:] Walka podziemna...,
s. 133.

MGr'1994

TORUŃ
AK18

STARKIEWICZ SYLWAN
ps. "BUTLER"
Kmdt Garnizonu Toruńskiego AK

18/1/94 AK na Pomorzu, s. 87

Toruń - ODR
AK 19

STANKIEWICZ SYLWAN ps. "Butler"

ODR

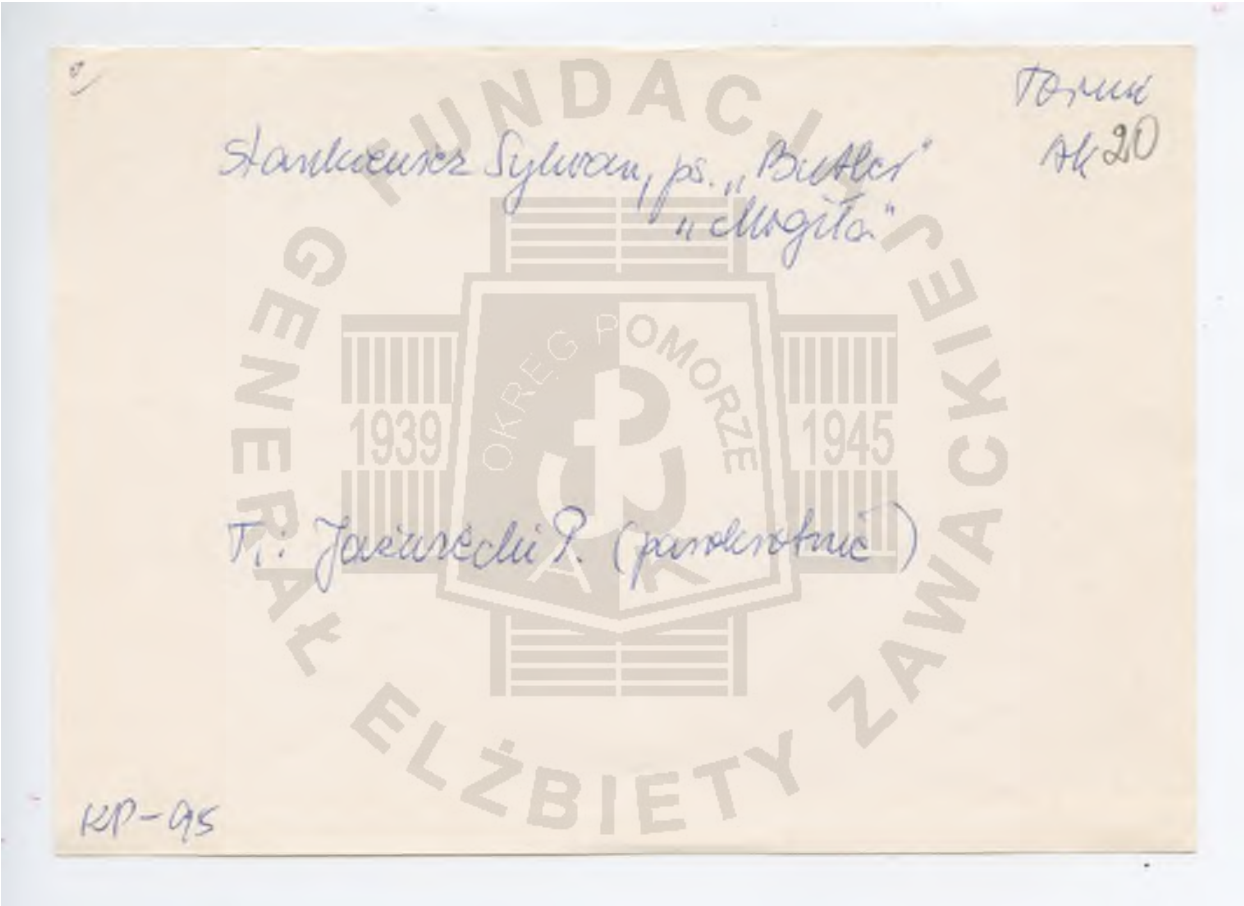
AK

Czołowa postać ośrodka SP utworzonego wiosną 1941r. w Toruniu przez Antoniego Antczaka. Ośrodek ten skupiony był wokół Franciszka Rochowiaka. Wśród ważnych postaci tego ośrodka znaleźli się: Feliks Antczak, Bronisław Krzemiński, Kazimierz Ceranowicz, Wojciech Patryas, Józef Sepołowicz. Ludzie ci wcześniej pracowali w ramach Wydz. Administracyjnego "Grunwaldu". Ośrodek SP stał się trzonem późniejszej pomorskiej części Delegatury Okręgowej.

Pierwszy inspektor ODR w Obw. toruńskim - od połowy 1941r. do połowy 1942r. Był on jednocześnie pełnomocnikiem (odpowiednik Powiatowego Delegata Rządu) na miasto Toruń i powiat toruński. Po jego ^{prekazy}odejściu do ^{Inspr. Toruń}AK zastąpił go Józef Sliwowski ps. "Skrzat" - w obu funkcjach.

Zr.: G.Górski, Pomorska Okręgowa Delegatura Rządu RP na Kraj w latach 1941-1945, [w:] Walka podziemna..., s. 192-193, 198.

MGr 1994

Stanisław Sylwan, ps. „Bullec”
„Mogita”

Toriu
Ak 20

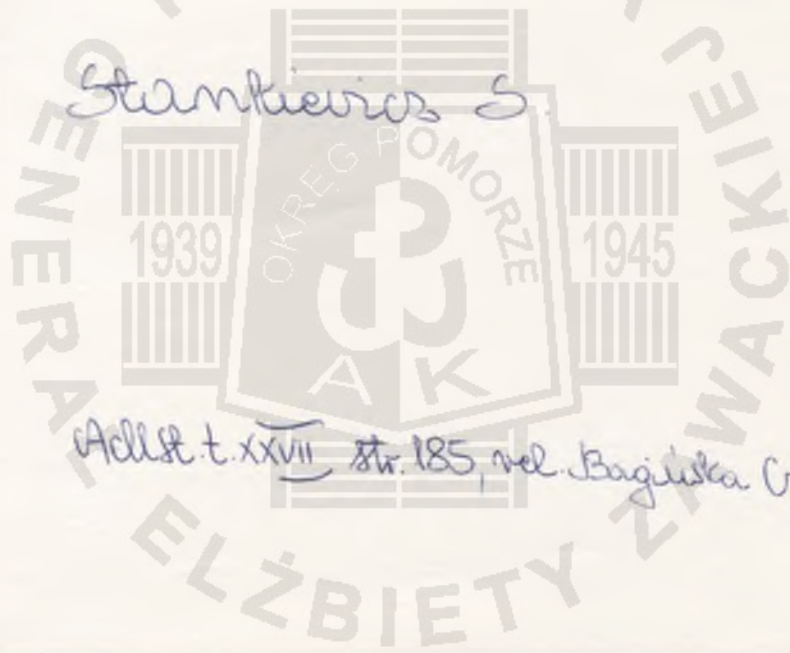
Ti. Jazarski P. (pawłowski)

RP-95

a

Gosp. Tomcu 21

Stankiewicz S.

Adl. t. xxvii str. 185, mel. Baginska Cz.

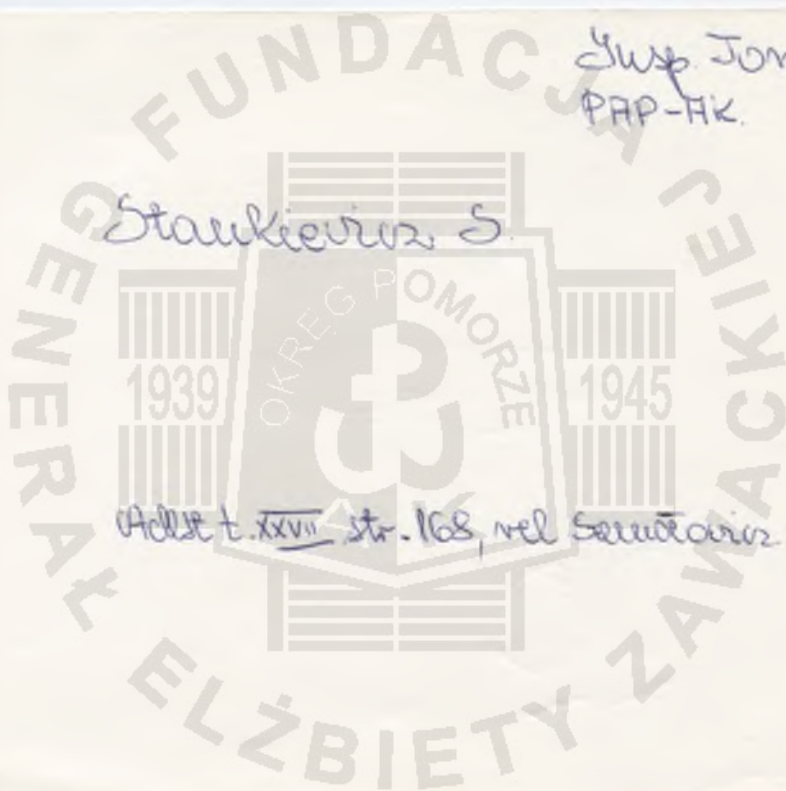
W. Świer

a

Staw. Jonin
PAP-HK.

22

Stawkiwiz 5

Acta t. XXVII str. 168, rel. Stawkiwiz 5

600235

R/

Josp. Joneu

23

Stankiewicz S. kpt.

1939

1945

Adres t. XVIII str. 144, wś. Zaleska B.

u. 20295

2

Jusp Jonin
H. 2. 25

Sylvan Stankiewicz ps. "Bittler"

Adlt. t. XXVII str. 151, vel. Stankiewicz Leszek

4/20/35

ODR
26

STANKIEWICZ SYLWIA

Gr. Górski, Wschoj PPP, s. 260 ;
Hx/195 tenże, Adulimistr. Pol. Paol. ... , s. 232

Stonarduiniacz Sylwen

Toruń
AK 27

Kmdt. Garnizonu AK Toruń od listopada
1944 r.

zob. T.: Ś 2 2 AK Obr. Toruń, te same osob.
K-40, kulczyński E.

HMM-96

Toruni
AK 28

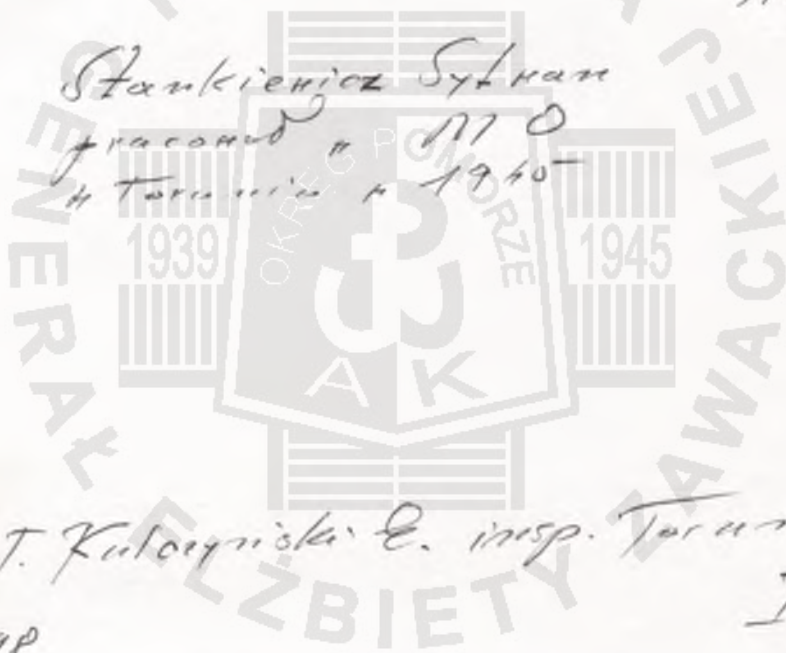
Stankienica Sylhan ps. "Butler"
Kmett garnizonu Toruni
p. 1935 Stankienica do 1945
"ps. "Kotling"

Zob. T. Skrobacz M. iosp. Toruni
u M-97 Ia/2

FUNDACJA

Taruni
AK 29

Stankiewicz Sylwan
pracownik # 110
Taruni # 1940

Zob. T. Kulczyński E. insp. Taruni

AM 98

II/3

Toruń
PK
30

STANKIEWICZ SYLWIA
ps. "Magiła"
Komendant torun. Garu. PK.

zob. Zalewski T. "Sprawa Białego
grota" s. 3, 9

Bibl. AP PK

D.K.99

Stankiewicz Sylwan
ps. „Butler”

Toruni
LW2-UK

31

Do marca 1844r. komend. Rejonu Polne;
później Pietkiewicz mianował go
koment. Garnizonu w miejsce aresztowa-
wanego Antoniego Kudłinińskiego

sob: T:K-31/040 Pietkiewicz Bronisław, KO

Wz. II, 2000

a

HK
Jonin

STANKIEWICZ Sylwan

32

ps. „Kamieszalski”, „Butler”, „Clogier”.

Urodz. 3.II.1895r. w Skórnikach, pow. Radom
Inspektor Okr. Jonińskiego ODR, kmet Grom.

HK Jonin.

Arrest 25.XI.1945r. więzienie w Joninie,
10 lat więz., zwolniony po 5 latach.

Zob. Stowicki Biogr. Kłousp. Jon. 02.2, s. 155
Fundacja Archiwum Sileskie HK
Jonin, 1996r.

Ullrich/2002

a) Stankiewicz Sylwan Toruń
t. ps "Butler"

33

Był łącznikiem pomiędzy B. Pietkiewiczem, a
T. Zaleskim.

zob. B. Kufawski, "Pamięć działalności...", Złota
Kufawka, t. 20 2007, s. 73.

Stankiewicz Sylwian, kpt.

Toruń ~~DD~~
2WZ-AK

- ostatni dowódca garnizonu Toruń,

34

zob. art. Ciechanowski H., Pomorski Okręg...
art. z prasy „Ruch Oporu na Pomoc...”
t.1 n. 5

Kpt. Stankiewicz Sylwan

KH

ps. "Pawel"

KO
AK

35

zob. Sadowski Józef,
Młwi nr 31806,
H-wa 1939, s. 187, poz. 224

e)
Stanisław Sylwan
t. 1 ps "Butler"

Toruń 36

Był uczestnikiem pomędzy B. Plethweinem
a T. Zaleskim

zob. B. Ledziński, "Rozwój i działalność", Ziemia
Kujawska, t. 20 2007, s. 73

M.M. IX.09

Stankiewicz Sylwan, kpt.

Torun
ODR

Był ostatnim dowódcą garnizonu Toruni, 37
który wchodził w skład Inspektoratu Toru-
ńskiego (Pomorski Okręg AK)

Zob. Spis imiennych Łofu Kopec

S. IV / 25

lit XI / 09

Stankiewicz Sylwan

Tommi
093
38

Wydział Bezpieczeństwa

zob. Chrzaniowski B., Dole gatorra
Rędu I P., Tommi 2011,
s. 398, passim.

MR III/15

STANKIEWICZ Sylwan

